

FOJTŮ, Jana. *Idoly žáků školního věku*. Praha: PedF UK, katedra psychologie 2014. Bakalářská práce. -49 s. + příloha.

Posudek oponenta

Práce je zaměřena na idoly ve 3. vs. 7. třídě ZŠ. Počty dětí jsou poměrně malé (48 celkem, ve 3. třídě jen 15, z toho 7 dívek a 8 chlapců), přesto se autorka soustředila na matematické vyhodnocování, a to procentuální. Bylo by bývalo podle mě vhodnější raději využít nasbírané příběhy a případně vést s dětmi rozhovory.

Autorka z mně neznámých důvodů změnila instrukci Kravcové, na kterou se nějak snaží navazovat. Ale když už ji změnila, mohla tedy sledovat, zda ve srovnání s Kravcovou dostává i jiné výsledky. Instrukce sama se mi příliš nezdá ze dvou důvodů. Jednak vnucenou volbou mužského a ženského idolu: právě spontánní volba mužského vs. ženského idolu je podstatná z hlediska gender i věku, jak se ukazuje u Mikšíčka, Kravcové i při sběru dat studenty na kurzu „Psychologický výzkum“. Je pak s podivem, že když měla takto vyrovnané počty mužských a ženských idolů, nijak toho nevyužila pro srovnání typu, jaké tzv. kvality jsou jim přisuzovány.

Druhý nedostatek instrukce je že idolem měl být „kluk“ a „holka“ a to s představou, že by viseli jako plakát v pokoji: mohlo to ovlivnit volby tak, že se nikdo neodvážil napsat nikoho z rodičů ani třeba „starého“ zemřelého spisovatele.

Teoretická část je poměrně chudá. Autorka se stručně vyjadřuje k DP Kravcové, poté referuje o dvou zahraničních pramenech, jejichž výběr je ale zjevně zcela náhodný, protože se s nimi v praktické části nepracuje a nejsou nijak ani výsledkově srovnány s jejím výzkumem vlastním.

Ten je psychologicky velmi slabý, nenašel jsem tam žádnou úvahu, která by byla v pojmech nějaké teorie, byť lidoznalecké: hovoří se buď o závislosti ontogenetické (věk) nebo genderové. Autorka pak sama vymýšlí, opakovaně hypostazuje jakýsi motiv oddiferencovat se, viz např. s. 26: „Volba slavných osob jakoby poukazuje na důležitost role sedmáka, respektive snahu oddělit se od třetáků“. Pokud jsem pochopil, při zadávání se žádná komparace respondentům nenaznačila a nevím, proč by se na ni měli orientovat a vlastně jakoby soutěžit.

Věc dále mate používání jakýchsi „domněnek“ či „předpokladů“; autorka se vyhýbá výrazu „hypotézy“, ale to nic neřeší, protože tyto domněnky nejsou zdůvodněny žádnou úvahou a chtějí pouze říct, že se podívá na nějakou možná závislost; hra s vyvracením nebo potvrzováním je pak zcela zbytečná: viz např. s. 38 s předpoklady typu „Blízké osoby jsou voleny pro charakterové vlastnosti, slavné osoby pro své nadání a fiktivní osoby pro svůj vzhled“ – proč se to předpokládá, napsáno není.

Samo zmíněné dělení „osobní kvality“ na charakter, nadání a vzhled není špatné a má lidoznalecký základ. Autorka tomu však místy připisuje morální hodnocení v tom smyslu, že kdo volí vzhled je „povrchní“, např. na s. 34, kde chlapci „se mohou v tomto směru zdát vyspělejší než dívky bazírující na vzhledu“: ale všechna data jsou proti a autorka sama na s. 35 uvádí, že „pokud žák zdůvodnil svou volbu vzhledem idolu, je stoprocentně příslušníkem staršího školního věku“; ano, z hlediska psychosexuálního vývoje tento trend do určitého věku platí.

Osobně jsem velmi rád, že se někdo tomuto tématu, které jsem před lety zahájil vypsáním práce pro O. Mikšíčka, v bakalářské práci věnoval, ale nejsem si jist, jestli nastal ve srovnání s ním a zejména s Kravcovou nějaký pokrok.

V Praze 19. 8. 2014

doc. Miloš Kučera, CSc.